

Informace byly převzaty z různých stránek (Čedok, Lonely Planet) a mírně doplněny o naše zkušenosti 12/2007

Kuba

Pokusili jsme se sestavit souhrnné informace, viděné nezávislymi horolezci/cestovateli, které by se vám mohly hodit pro vaši cestu na největší z karibských ostrovů na Kubu.

"Skála je skála to je pravda, ale lezení na Kubě není jako lezení na ostatních místech. Lezení na Kubě je více o Kubě než o lezení samotném."

Jonathan Miles, *Men's Journal*, Listopad, 2001.

Představení

Poslední léta Kuba přichází o obraz od západu izolované a nedotčené krajiny, je sice stále velmi chudou zemí s velmi nízkou životní úrovní, pošlapanou občanskou svobodou a s katastrofální dopravou, avšak je i zemí, která si dobře uvědomuje komerční sílu turismu a přidružených obchodních značek.

Kdo by neznal kubánský rum, vysluněné pláže, doutníku či salzu?

Dechberoucí koloniální architektura, smyslní tanečníci salzy, zdi s idelaizovanými portréty Che Guevary, bílé písčité pláže obrazy z Kubu.

Kuba, země s bohatou historií, nádhernou přírodou a úžasnými lidmi, do současného stavu dobídacená nejdéle trvající socialistickou revolucí a fízlovsky byrokratickým režimem, přesto zůstává turistickým drahokamem karibiku.

Souhrnné informace

República de Cuba – zkratka: CU

Hlavní město

Havana (2200000 obyvatel)

Území

Celkem 110 860 km², z toho:

- zemědělská půda: 29 %
- louky a pastviny: 23 %
- lesy: 17 %
- ostatní: 31 %

Obyvatelstvo:

11 mil.

Časová zóna:

GMT/UTC -5

Jazyk:

španělština

Náboženství:

47% katolíci, 4% protestanti, 2% Santería

Provincie a okresy

1 Isla de la Juventud (<i>Isla of Youth</i>)	
2 Pinar del Río	9 Ciego de Ávila
3 La Habana (<i>Havana</i>)	10 Camagüey
4 Ciudad de la Habana (<i>Havana City</i>)	11 Las Tunas
5 Matanzas	12 Granma
6 Cienfuegos	13 Holguín
7 Villa Clara	14 Santiago de Cuba
8 Sancti Spiritus	15 Guantánamo

Ostrov je rozdělena na 14 provincií (viz obr.) a zvláštní provincie (Isla de la Juventud). V historii jim předcházeo šest větších provincií: Pinar del Río, Habana, Matanzas, Las Villas, Camagüey a Oriente.

Ambasáda ČR

Embajada de la República Checa

Ave Kohly 259, entre 41 y 43, Nuevo Vedado La Habana, CUBA

tel: 0053-7-8833 201; 0053-7-8833 467

fax: 0053-7-8833 596

e-mail: HavanaEmbassy@seznam.cz, havana@embassy.mzv.cz

Kontaktní osoby:

Ing. Vít Korselt, velvyslanec, chargé d'affaires, a.i.

Ing. Pavla Koppová, III. tajemník, OEÚ ZÚ ČR

Kdy cestovat

Nejllepší je jet na Kubu od listopadu do března a tak se vyhnout hurikánovému období dešťů (konec léta) a lepivě horkému letnímu počasí.

Zima je bohužel také obdobím, kdy na Kubu za sluncem směřují ostatní turisté a tak kromě toho, že je obtížnější sehnat odpovídající ubytování i ceny služeb stoupají přibližně o 20 procent. V létě mají prázdniny i místní obyvatelé a tak se trochu zaplní pláže. Vánoce, Velikonoce a ty jejich revoluční svátky jsou také celkem rušným obdobím.

Kromě počasí vás na Kubě mohou očekávat některá omezení spojená s určitým obdobím.

Jedním z nich je baseballová sezóna probíhá od dubna do května a pak dva důležité politické svátky *Día de los Trabajadores* (Den práce 1. května) a Den národního povstání (26. červenec).

Měna a její členění, používání jiných měn

- Kubánské peso – Peso Cubano Nacional (CUP) / 100 centavos (nacionales)
- Konvertibilní peso – Peso Cubano Convertible (CUC) / 100 centavos (convertibles)

V zemi legálně platí dvě měny:

- peso convertible CUC – hlavní užívaná měna, obdoba „tuzexových bonů“, emitována uvnitř země;

aktuální kurz je 1 EUR = 1,10 CUC; směnitelnost CUC je pouze na Kubě

- peso nacional CUP – ve státních směnárnách kurs: 1 CUC = 24 CUP (květen 2006)
- euro EUR – používání této měny je zavedeno v izolovaných turistických centrech jako Varadero, ostrovy Cayo Largo, aj; Eurem je sice možno platit, ale tím stylem, že u pokladny vám vezmou Eura, ale provedou přepočítání na CUC a výdavek vám vrátí v CUC; účelem zavedení této měny je zjednodušit a tím zpříjemnit pobyt turistů, z nichž okolo poloviny přijíždí právě ze zemí EU.

Většina obchodů prodává zboží za CUC. Řadový Kubánek však nemá oficiální možnost, jak si Peso Convertible vydělat. V obchodech za CUP se dostanou pouze přidělové potraviny a ve velmi omezené míře také technické výrobky kubánské produkce nebo asijské provenience (nejobyčejnější oděvy a obuv, rákosový nábytek apod.). Za CUP je také zelenina a ovoce na tržišti. Největším zdrojem CUC pro Kubánce jsou dary od jejich příbuzných žijících v zahraničí (podle mezinárodních odhadů to je ročně až 1,2 miliardy USD).

Do konce října 2004 se na Kubě používal k platbám v převážné míře americký dolar (USD). Od 8. 11. 2004 však byl stažen USD z oběhu a nahrazen CUC. Pokud nyní někdo chce v bance vyměnit bankovky USD za CUC, je mu účtována 10 %-ní srážka. Při použití bankovní karty, není tento poplatek účtován.

Pro mezinárodní bankovní styk nesmí Kuba vzhledem k americkému obchodnímu embargu používat USD, pouze jiné světové měny. Od roku 1999 byl vyhlášen záměr zavést Euro jako povinné platidlo při obchodních transakcích se zeměmi EU.

Aktuální kurz: 1 CUP = 17,75 Kč

Pasy a Víza

Pro vstup na Kubu potřebujete platný cestovní pas, který je platný minimálně do data odletu z Kuby. Dále je potřeba zajistit si vízum. Vízum uděluje Kubánský konzulát a stojí (květen 2007) 630,- Kč. Vízum vás opravňuje k pobytu na Kubě na 30 dnů. Přímo na Kubě lze vízum prodloužit o další měsíc za poplatek 25 \$.

Nutno předložit:

- platný cestovní pas
- poplatek za vízum 750Kč
- potvrzení o ubytování v hotelu
- vyřízení tentýž den

Na letišti se vás zřejmě zeptají proč jste na Kubě. Řekněte, že jste Češi a nemáte doma moře a tak se jedete slunit. Usmějou se a pustí vás do země.

Celní a devizové předpisy

Všichni cestující mají právo dovést si předměty a neobchodní zboží v maximální hodnotě 1000 USD nanejvýš jednou ročně, clo představuje 100 % deklarované hodnoty minus 100 USD. Od cla jsou osvobozeny věci osobní potřeby a další předměty do celkové hodnoty 100 USD. Úplně zakázán je dovoz videa, přehrávačů DVD, satelitních antén a bezdrátových domácích telefonů. Smí se rovněž dovést 200 cigaret nebo 50 doutníků nebo 250 gramů tabáku a 3 litry vína nebo jiného alkoholu, nesmějí se dovážet potraviny. Při dovozu zboží o hodnotě nad 50 USD je třeba vyplnit celní prohlášení, jehož formulář dostanete na požádání na příletovém letišti. Absolutní zákaz platí pro dovoz a vývoz pornografických časopisů a podobných materiálů, protistátních tiskovin, zbraní, výbušnin a drog. Je rovněž zakázáno dovážet i vyvážet zvířata a rostliny ze seznamu ohrožených druhů CITES, a to ani mrtvé nebo jejich části (krunýře, kůže ap.).

Rozhodně se vyvarujte pašování živých zvířat (papoušků, ještěrek, hadů, želv). K vývozu suvenýrů z moře (mušle, korály ap.) musíte mít účtenku z obchodu. Z Kuby smíte vyvézt bezcelně nejvýše 23 ks doutníků, větší množství musí být v originálním balení a doloženo nákupním paragonem, do něhož prodejce vypisuje i číslo pasu. Je zakázáno vyvážet starožitnosti. Povolen je vývoz maximálně 5000 dolarů, 200 konvertibilních pesos a 100 kubánských pesos.

Zdravotnictví

Zdravotnictví se traduje, že je na Kubě na celkem dobré úrovni, to možná platí pro srovnání s ostatními zeměmi Latinské Ameriky, ve srovnání s Evropským standardem je ve velmi špatném stavu. Zejména pokud se dostanete mimo hlavní města a turistická centra a okrajových destinacích. Velká města a turistická letoviska (Varadero, Santiago de Cuba, Cienfuegos, Trinidad) mají mezinárodní kliniky (clínica internacional). V Havaně je pro cizince vyčleněna nemocnice Cira García (Clínica Central Cira García, tel: 204 28121 - 14 Calle 20, No. 4101 Esquina a Ave. 41, Miramar, La Habana).

Zdravotní péče je pro Kubánce zdarma, pro cizince velmi drahá: již za první konzultaci se platí přibližně 25 dolarů. Proto je absolutně nutné mít sjednáno cestovní pojištění zdravotních výloh. Veškeré výdaje související s ošetřením např. v nemocnici se musí hradit na místě v dolarech, šekem nebo kreditní kartou. Je nezbytné, abyste si nechali vystavit lékařskou zprávu s diagnózou a uschovali veškeré originály účtů, receptů a dalších dokladů (např. rtg. snímků) pro pozdější jednání s pojišťovnou. Následná refundace je možná jen v případě, že k ošetření dojde ve smluvním zdravotnickém zařízení mezinárodní pojišťovny. Očkování není vyžadováno, ale doporučuje se očkovat proti žloutence.

Telefony, Telefonování + roaming

Čeští operátoři O2, T-Mobile i Vodafone mají na Kubě roaming, je ovšem potřeba mít třípásmový mobil. Ve městech je spojení dobré, na venkově je pokrytí slabé nebo žádné. Předvolba do ČR je +420 (00420), předvolba na Kubu +53. Každá oblast na Kubě má dále svou vlastní předvolbu (např. Havana 7, Varadero 5, Santiago 226). Pokud voláte z hotelového pokoje (což je ovšem velmi drahé), je třeba vytočit nejprve 8 nebo 88 před kódem země, při volání z telefonní budky a z mobilního telefonu nejprve 119. Kromě automatů

společnosti Etecsa na dolarové mince nebo dolarové karty (tarjeta telefonica) z nichž lze volat do zahraničí, existují také automaty na kubánská pesos a karty, sloužící pouze pro místní hovory. Telefonní karty se prodávají např. na poště, autobusových nádražích a v hotelích, stojí 10, 20 a 40 USD. Pronájem mobilního telefonu vyjde přibližně na 6 USD/den. Kubánský operátor Cubacel má tel číslo 80-2222, linka 711 zajišťuje služby.

První pomoc: **55 1185, 55 1584, 55 1585**

Nemocnice: Clinica Central Cira García 204- 2811 až 14
Clinica Internacional Varadero (056)66 722

Policie: 867 7777

Hasiči: 867 5555

Taxi (Panataxi): 55 5555

Letiště José Martí (Havana) – informace o mezinárodních linkách – 33 5777

Pošta

Známky (timbres, sellos) lze koupit buď na poště, společně s pohlednicemi (tarjetas postales) v obchodě, ve veřejných telefonních ústřednách Etecsa nebo v hotelu. Známkou na pohled do ČR stojí 0,5 USD. Pohodlné a spolehlivé je odeslání pohledů prostřednictvím hotelové recepce, ale počítejte, že dojdou na místo určení až za 2 až 3 týdny. Pošty (correos) jsou v každém městě i vesnici, otevřené ve všední dny 9.00 – 17.00, o sobotách 9.00 – 15.00.

Časový posun

Kuba používá čas GMT - 5 a zavádí letní čas, avšak ne k témuž datu, jako ČR. Na Kubě je proto vůči ČR o 6 hodin méně, přičemž v období přechodu mezi standardním a letním časem může dojít k posunu o hodinu.

Elektrina (proud, používání redukcí)

Běžné napětí je 110 V/60 Hz, ale většina hotelů už má 220 V. Zásuvky jsou amerického typu (na dva ploché kolíky). Je třeba adaptér, který doporučujeme vzít si již z domova.

Fotografování a filmování

Ve většině muzeí a památek se za fotoaparát a videokameru platí. Fotografování vojenských a strategických cílů (letiště, nádraží) je přísně zakázáno. Pokud budete chtít snímek místních obyvatel, nezapomeňte se vždy předem dotázat na svolení (Puedo tomar una foto? Mohu si udělat fotku?). Za souhlas se očekává mince nebo malý suvenýr.

Nezapomeňte si vzít dostatek filmů, případně nabíječku do videokamery či digitálního fotoaparátu, náhradní baterie a karty s dostatečnou paměťovou kapacitou.

Internet

Abyste mohli využít e-mail, je třeba zakoupit e-mailovou kartu (5 USD), s ní potom můžete komunikovat z internetových kaváren, veřejných mailových center, pošt, nebo hotelů po dobu 60 minut, v některých hotelích pouze 30 minut. Internetové kavárny by se daly spočítat na

prstech, nejefektivnější je využít internet na hotelu, pokud jej hotel má. Na Kubě připadá jedno internetové připojení na 60 obyvatel, což odpovídá skutečnosti, že soukromé osoby se nesmějí trvale připojit na internet bez zvláštního povolení. Přístupová hesla se proto běžně nakupují na černém trhu.

Kriminalita

Kuba je relativně bezpečnou zemí, je totiž policejním státem, kde zdaleka ne všichni policisté oblékají do služby svoji uniformu, je bezpečnou také díky přísnému trestnímu právu a vysokému počtu policistů na silnicích a všech turisticky atraktivních lokalitách. Pouliční kriminalita je vyšší v Havaně (centrum Starého města, nábřeží Malecón) a ve Varaderu. Šperky a cenné věci nechte doma, je zbytečné místní obyvatele provokovat. Pro někoho mohou představovat pokušení i luxusnější hodinky. Hotovost rozdělte na několik částek a ty uschovejte od sebe odděleně. Při placení mějte v peněžence jen malou část peněz, další peníze je nejlepší mít v uzamčeném zavazadle nebo v hotelovém trezoru. Osvědčily se taštičky na krk, které se nosí pod oblečením apod. Pokud povežete dražší elektroniku (videokamery, digitální fotoaparáty), je vhodné ji před odjezdem připojistit. Nikdy neponechávejte bez dozoru osobní věci, hotovost, fotoaparáty, kamery, kabelky ani batůžky. Po setmění nechodte nikam sami. Nerozebírejte s Kubánci jejich politickou situaci a zásadně od nich nepřebírejte žádné dopisy nebo zásilky.

Originální pas, imigrační lístek a letenku nenoste na Kubě u sebe, ale uložte je do uzamčeného zavazadla nebo hotelového trezoru. Jestliže dojde ke ztrátě, odcizení nebo znehodnocení pasu, je třeba získat náhradní cestovní doklad na českém zastupitelském úřadu. Pro tento případ se doporučuje mít s sebou kvalitní fotokopii cestovního pasu (stránky, kde je fotografie a osobní údaje) pro urychlení vydání náhradních dokladů. Tuto kopii mějte uloženu odděleně od originálu. Pořídte si rovněž kopie dokladů o pojištění, kopie či aspoň čísla kreditních karet a telefonní číslo banky pro jejich případné zablokování; to vše vám může pomoci, kdybyste o pas či karty přišli. Pro případ ztráty mobilního telefonu si poznamenejte důležitá osobní telefonní čísla. Jakoukoliv krádež nahlase ihned policii, o odcizení dokladů je třeba sepsat protokol.

Doprava

Na Kubě téměř nefunguje hromadná doprava ve městech. Autobusy jezdí nepravidelně a jsou přeplněné. Téměř na každém rozcestí na každé zastávce čeká v horku hrozen cestychtivých pasažérů a bývá to pro ně obyčejně čekání dosti dlouhé.

Celkem slušně lze cestovat turistickými dálkovými autobusy Viazul z Havany do hlavních turistických oblastí jako je Pinar del Rio, Varadero, Trinidad, Santiago de Cuba, atd. Doprava po těchto trasách je zajištěna klimatizovanými autobusy s pevným jízdním řádem.

Existuje možnost pronajmutí vozidla, agentury disponují celkem moderními a poměrně udržovanými vozy.

Pro nákup pohonných hmot do automobilů je nutno využívat pouze turistické dolarové benzinové pumpy (cena benzínu speciál je 0,95 CUC za litr, nafta 0,75 CUC za litr). Benzin bývá občas nekvalitní a způsobuje problémy s provozem vozidla.

Rent a car, dopravní předpisy a řidičské průkazy

Na Kubě nenajdete mezinárodní renomované společnosti (Avis, Hertz). Místní větší půjčovny jsou Cubacar, Cuban-Fly and Drive, Campertour, Gaviota, Havanautos, MICAR, Panatrans, Panautos, Transautos, Transtur Rent a Car a Vía Rent a Car, některé otevřené i 24 hodin

denně. Zapůjčení auta nabízejí rovněž velké hotely, obvykle se slevou. Zájemce musí předložit pas, turistickou kartu (vízum), český nebo mezinárodní řidičský průkaz, kreditní kartu (nikoli American Express) a být starší 21 let. Při převzetí vozu se skládá záloha minimálně 200 USD. Pokud se liší místo převzetí a odevzdání vozu, platí se i za jeho převoz na původní místo. Vždy pozorně prostudujte smluvní podmínky, rozsah pojištění, zejména proti krádeži (včetně krádeže autorádia, pokud ho auto má), nehodě a závažné poruše. Při převzetí zkontrolujte stav vozu, především rezervu, hever, množství paliva v nádrži, víčko na přívodu paliva do nádrže, stav tlumičů a brzdy. Zjistěte, zda je v ceně neomezený počet najetých kilometrů (bývá až při výpujce minimálně na tři dny). Taxativně si nechte vyjmenovat, co v ceně není. Pojištění je povinné. Jakékoli poškození auta musíte zaplatit, pokud neprokážete, že jste ho nezpůsobili.

Pokud si na netroufáte samostatnou cestu, alternativou je pronájem auta s řidičem (např. u společnosti Gran Car). Zapůjčit lze i kolo nebo motocykl. Ostrov je protkaný silnicemi, z nichž pouze polovina má zpevněný povrch. Pokud jsou označeny „pay toll“, platí se poplatek. Dálnic je oficiálně 638 km, „autopista nacional“ vede z Havany západně do Pinar del Río a východně do Sancti Spiritus. Venkovské silnice jsou plné děr, cyklistů a domácích zvířat: rozhodně se vyhněte jízdě v noci. Krajinářsky pěkné úseky se nazývají „via escenica“ a jsou obvykle nebezpečné (úzké zatáčky ap.), některé jsou jednosměrné. Taková cesta vede např. na Cayo Coco z Moronu přes Bahía de Perros. Některé ostrovy jsou s pevninou a mezi sebou propojeny hrázemi. Tisíce Kubánců se přemísťují stopem, na výpadovkách z měst jsou dokonce organizovaně umístění do aut se státní (modrou) poznávací značkou, vozy z půjčovny ji mají našťestí fialovou. Za svezení autostopem se platí.

Jezdí se vpravo. Nejvyšší povolená rychlost je ve městě 50 km/h, mimo město 90 km/h, na dálnici 100 km/h. U policejního stanoviště (Punto de Control) se musí zpomalit na 40 km/h. Bezpečnostní pásy povinné nejsou. Značení směru je nedostatečné, ale dopravní značky mezinárodní. Při předjíždění se běžně troubí. Turisté smějí tankovat palivo (gasolina) výhradně na státních benzínových stanicích Cupet (24 hod). Tankuje se „especial“ (0,90 USD/l) nebo „regular“ (0,60 USD/l), platí se v dolarech. Peníze za palivo zbývající v nádrži při odevzdání vozu se nevrací. Pokud budete parkovat na neoficiálním parkovišti, určitě se i tady vyplatí za hlídání auta zaplatit, vždy až při odjezdu, přibližně 1 USD/den (případně noc). Důležitá slovíčka: pare (stop), ceda el paso (dej přednost), cuidado (pozor), direccion única (jednosměrka), no parquero (zákaz parkování), puedo aparcar aquí (mohu tu parkovat), peligro (nebezpečí), licencia de manejar (řidičský průkaz), permiso de circulación (registrace vozidla), llénelo, por favor (prosím plnou nádrž).

Orientační ceny za půjčení automobilu:

Půjčované vozy jsou nejčastěji japonské, francouzské, německé a české (Fabia, Octavia).

- malé vozy - Subaru Vivio, Peugeot 206, Hyundai Atos od 55 CUC/den včetně pojistky.
- střední vozy - Daewoo Cielo, Mitsubishi Lancer, Škoda Fabia od 70 CUC/den včetně pojistky.
- Vozy klimatizované, s automatickou převodovkou a terénní auta (Suzuki 4x4, Hyundai 4x4) jsou výrazně dražší.

Klima

Sezóní změny klimatu nejsou příliš velké zejména co se týče teplot. Nejsou zde velké rozdíly mezi různými

Podnebí je příjemně subtropické s převládajícím severovýchodními proděním větry, to znamená, že v květnu začíná období dešťů a rapidně se zvyšuje vlhkost vzduchu a jeho teplota. Ne že by v období dešťů stále pršelo, ale často se horký slunečný den k večeru zvrtné v bouřku se silným deštěm. Období vlhkého léta je od května do října a sušší zimní období pak od listopadu do dubna. Průměrné teploty se pohybují kolem 27°C v červnu až srpnu a příjemných 22°C v únoru. Průměrná vlhkost kolem 80% je víceméně celý rok, v létě je o něco vyšší. V období od prosince do března bývají studenější večery.

Lézt se dá ale celkem dobře i v tom takzvaném období dešťů, které nastává přibližně od konce května, neboť po deštích se opět většinou vyčáší a půda a i skály rychle na slunci vyschnou. Je třeba počítat nejen s větší vlhkostí vzduchu než je tomu v zimních obdobích a také z větším výskytem ať už komárů nebo vos.

Když vezmeme v úvahu že konec léta ostrovy navštěvují pravidelně hurikány a bývá hodně teplo a vlhké, zbývá skutečně jako ideální období je období naší zimy, kdy zde prší jen opravdu výjimečně a skály jsou suché a leze se v příjemných teplotách kolem 23 stupňů. Koupání celoročně.

Ubytování kemp

Ubytování patří opravdu mezi zajímavé kapitoly v cestování na Kubě. Viñales coby turistické centrum nabízí v zásadě dva typy ubytování. V soukromých domcích (casa particolare) a v kempu. (Existují také státní hotely, ale ty jsou dražší a jsou dražší a špatné)

Ani jedno ze zmíněných ubytování není, přes naprostou celo ostrovní chudobu, levnou úplně záležitostí, je to proto, že Fidelova squadra pouští mohutně žilou všem institucím, které jsou schopné něco trochu vydělat.

Přesto se dá říci, že je ubytování v casa particolare dobrou volbou, a odměnou za vynaložené eura/dolary vám bude poklidně strávený lezecký trip. Ubytovat se totiž na Kubě u někoho v domě není jako nějaký bed and breakfast, je to spíš jako návštěva vzdáleného příbuzného, kterého jste ještě neviděli.

Ceny se pohybují v těchto relacích:

Casa particolare - 15 cuc/noc, 4 cuc/snidaně, 6-8 cuc/večeře

Camping – 9 cuc/noc

Pokud parkujete před Casou nebo hotelem, většinou ráno u auta naleznete někoho, kdo vám bude tvrdit, že auto hlídá, obvykle se cena za takového „noční“ hlídání pohybuje kolem 1 cuc.

Oblečení, zavazadla

Cestujte nalahko, budete svobodnější! Jedete si užívat, nestěhujete se. Pevný středně velký uzamykatelný kufr opatřete visačkou se svým jménem. Lístek se jménem, adresou a telefonním číslem vložte také dovnitř. Do odbavovaného zavazadla uložte všechny ostré předměty, jako kapesní nůž, nůžtičky, pilníček na nehty apod., které nesmíte vzít s sebou do kabiny letadla. Jako příruční se nejlépe osvědčil pevný turistický batůžek na věci, které chcete či potřebujete mít stále u sebe (například léky, které užíváte pravidelně). Neberte si tašky do ruky nebo dokonce kabelky, překázejí a také je snadněji někde zapomenete.

Oblečení na poznávací zájezd na Kubu by mělo být příjemné a praktické, nejlépe ze směsových rychle schnoucích materiálů, pohodlné a prodyšné, kalhoty dlouhé i krátké (případně stačí jedny, s nohavicemi „na zip“), košile stačí s krátkým rukávem, několik triček. Jako obuv jsou optimální pevné sportovní sandály s profilovanou podrážkou. Nezapomeňte kosmetiku s vysokým ochranným faktorem, pokrývku hlavy, brýle proti slunci, plavky a boty

do vody. Samozřejmě náhradní dioptrické brýle, pokud je nosíte. Přes den využijete láhev na pití, navečer lehčí svetr a repelent, v pobřežních oblastech jsou moskyti. Hodit by se mohly i deštník a baterka. Pro pobyt u moře vystačíte s plavkami, botami do vody, šortkami a tričkem, ale pokud budete ubytováni v luxusnějším hotelu, měli by mít pánové na večeri dlouhé kalhoty a košili s límečkem, dámy elegantnější letní šaty.

Restaurace, ceny

Hotelové restaurace nabízejí široký výběr z americké, evropské i kubánské kuchyně: snídaně, oběd i večere bývá bufet s výběrem teplých a studených jídel, nápoje kromě kávy a čaje se platí zvlášť. Státní restaurace mají nejen malý výběr, ale ani položky na jídelním lístku nemusejí být k mání. Soukromé restaurace „paladary“ jsou určitě lepší volbou, budete sedět na terase, v zahradě nebo přímo v kuchyni, mívají ale maximálně 12 míst. Ceny jsou srovnatelné, jídla víc a obsluha hbitější. Nicméně „rychle“ se na Kubě najíte pouze když je jídlo formou bufetu. Ve městech se nabízí občerstvení nebo sendviče (bocadillo) také v kioscích, ale nedoporučuje se konzumace potravin od pouličních prodejců. Naopak možná vedle kubánských oceníte restaurace čínské, italské, arabské, španělské či vietnamské.

polévka = USD 1 – 3

biftek s přílohou = USD 3 – 5

kuře 1/4 s přílohou = USD 2 – 3

pizza malá / velká = USD 2 – 3 / 3 – 6

menu běžné / bohaté = USD 3 – 5 / 8 – 12

langusta = USD 20 – 35

Kuchyně - jídlo a nápoje

Kreolsko-kubánská kuchyně je směsicí kuchyně indiánské, portugalské a španělské. Indiáni dodali fazole, kukuřici, juku, bramborám podobná malanga, rajčata a papriky, Španělé rýži, vepřové a kuřata, Portugalci nasolování ryb, další ingredience pak afričtí otroci. Výsledkem jsou výborná jednoduchá jídla, připravovaná z čerstvých surovin. Vedle vepřového, hovězího, jehněčího, kůzlečího a králíčího masa a kuřat jsou na jídelníčku ryby a dary moře jako langusty, krevety a chobotnice, jako specialita stehýnka z velkých žab. Pescado je bílá ryba, obvykle na grilu (parrilada). Pečené maso je asado, trochu nezvykle se dochucuje limetkou. V přípravě převažuje dušení a šťáva z masa se nezahušťuje. Kubánci nemilují omáčky a ostrá, kořeněná či příliš slaná jídla. Polévky převažují krémové a zeleninové vývary s nudlemi, často se do nich vkládá čerstvé rajče, takže výsledkem je příjemně nakyslá chuť. Nejčastější přílohou je rýže (arroz), samotná nebo smíchaná s krevetami, bambusovými výhonky, sojovou omáčkou a kousky slaniny, nebo s černými či červenými fazolemi. Oblíbené jsou také hranolky (papas fritas) nebo samotné fazole (frijoles). Další přílohy jsou podzemní hlízy (juka, pečené sladké brambory boniatos fritos či malanga), avokádo, smažené banány (maduros, tostones) a samozřejmě rajčata, papriky a okurky. Z koření se používá česnek, kmín, pepř, oregano, paprika a bobkový list. K jídlu se nejprve podává pohár vody a pečivo s máslem a jako předkrm plody moře nebo salát ze sezónního ovoce (papája, pomeranče, mandarinky, mango, melouny, guava ap.). Poté hlavní jídlo a zeleninový salát (ensalada), nakonec moučník (cake con mérengue, dort se šlehačkou), zmrzlina (helado) a přeslazená silná černá káva (café refresco), často s mlékem (con leche). Café americano je slabší káva ve velkém hrnku.

K jídlu se pije kubánské pivo (cerveza, značky Bucanero, Hatuey, Cristal, Polar, Mayabe), mezi nealkoholickými nápoji (refrescos) vedou šťávy: z kokosových ořechů, cukrové třtiny

(guarapo), manga a melounů, koncentrované džusy značky Tropical Island a minerálka Bainoa. Granizado je šťáva s vodou podávaná na ulici, nedoporučujeme. Národním nápojem je rum ze šťávy z cukrové třtiny a melasy. Tmavý rum se pije samotný nebo s ledem (hieo), nejlepší je pětiletý či lépe sedmiletý (anejo), známá značka je Havana Club. Bílý rum je základem míchaných nápojů, které Kubánci milují. Favoritem jsou Daiquirí, Mojito a Cuba Libre. Daiquirí obsahuje bílý jednoletý až tříletý rum, limetkovou šťávu a cukrový sirup, Mojito bílý rum, limetkovou šťávu, cukr, čerstvou mátu a sodovku; Cuba Libre jsou 4 cl Havana Club Anejo Special zalité coca colou a zastříknuté limetkovým sirupem. Z likérů vede Guayabita de Pinar, vína se podávají jen v drahých restauracích.

Vybrané speciality:

ajiaco: hustá polévka z kořenové zeleniny a dušeného masa
aguja, castero: různé druhy mečouna
carne de caguama: maso z mořské želvy
carne de cocodrilo: maso z krokodýla
congrí: bílá rýže s červenými fazolemi
crema Aurora: tomatová polévka s vmíchaným sýrem
crema de queso: hustá polévka s tvrdým sýrem emperador
frituritas de malanga: smažené noky z malangy (hlízovitá rostlina podobná bramborám)
cherna: mořský kanic
chicharritas: pečené slané banány
chicharrones: velké vepřové škvarky
langusta con salsa de tomate: langusta s tomatovou omáčkou pargo
Moros y Cristianos (= arroz morro): bílá rýže s černými fazolemi
pasta de guayaba con queso: sýr s pastou z guavy (druh ovoce)
picadillo a la habanera: mleté maso po kubánsku
sopa de plátano / de frijoles negros: polévka banánová / z černých fazolí
toronja rosada con ron y azúcar: růžový grep s rumem a cukrem
yuca con ajo: juka na česneku

Ceny

Uvedené ceny zboží a služeb jsou pouze orientační. Obchody jsou dvojí. „Libreta“, kde se prodávají přidělové potraviny na lístky a platí se v kubánských pesos (CUP), a „tiendas panamericana“, které jsou nepoměrně lépe zásobené a koupíte v nich i Coca Colu nebo sušenky. V nich se platí konvertibilními pesos (CUC), případně dolary.

V obchodě:

voda balená 1,5 l = USD 1,50
coca cola 1,5 l = USD 1,50
džus koncentrát 1 l = USD 1,50 – 2,50
pivo 0,3 l = USD 0,80 (importované pivo od USD 1,00)

Na tržišti:

chleba 1/4 kg = CUP 5
ananas 1 ks = CUP od 10
banány 1 ks = CUP 1
kokos 1 ks = CUP 5
mandarinky 5 ks = CUP 1 – 2
papája 0,5 kg = CUP 5
pomaranč 1 ks = CUP 0,5

V pouličním stánku:

bageta obložená = CUP 20

chléb s karbanátkem = CUP 5
pizza = CUP 5 – 10
limonáda = CUP 1
ovocný přírodní džus (sklenice) = CUP 3
turrón (sladká arašídová tyčinka) = CUP 3
zmrzlina kopeček = CUP 0,50

Vodní sporty a výlety:

šnorchlování 3 hod/osobu s kompletní výbavou = od USD 25
mořské safari 6 hod/osobu = od USD 50
rybolov na moři 4 hod/osobu s kompletní výbavou = USD 200 (dle typu lodi)
rybolov na řece 1 hod/osobu = USD 6
potápění s výbavou a instruktorem 1 ponor = USD 30 (2 ponory = USD 45)
potápění s výbavou a instruktorem celodenní = USD od 50
potápění noční = od USD 40
zapůjčení brýlí, šnorchlu a ploutví = USD 5 – 7

Nákupy a suvenýry

Na Kubě si můžete v hotelových buticích nebo valutových prodejnách (tiendas panamericanas) zakoupit za dolary nebo konvertibilní pesos dárky, od výrobků lidové umělecké tvořivosti, hudebních nástrojů, kubánských doutníků a rumu až po zlaté a stříbrné šperky vykládané drahokamy a polodrahokamy. Oblíbené jsou dřevorezby, kožené zboží, suvenýry z kokosových vláken a ořechů, z mořských mušlí, semen a palmového listí. Za pozornost stojí také CD s typickou kubánskou hudbou, například skupin Trio Matamoros, Benny Moré, El Quarteto Patrio a dalších, obrázky pouličních umělců a ruční krajky z Trinidadu.

Od všech nákupů dárků je nutné pečlivě uschovat účtenky, celníci je mohou na hranicích vyžadovat. Na tržištích se smlouvá jen mírně a platí se kubánskými pesos. Nejznámější trh je Palacio de la Artesania v Havaně.

Pláže a koupání

Proslulé pláže (playas) na severním pobřeží Kuby jsou Baracoa, Jibacoa, Covarrubias, De Caletones a Guardavaca (pojmenovaná skutečně poeticky „Dej pozor na krávu“, 3 km dlouhá atlantická pláž z bělostného písku), k nejkrásnějším pak patří pláže na ostrovech Cayo Coco a Cayo Guillermo. Na jižním pobřeží jsou skvělé pláže Larga v Bahía de Cochinos (Zátoka sviní), pláže na ostrově Cayo Largo, Playa Girón, Playa Ancon a Playa Santa Lucía v provincii Camagüey, jež nabízí jemný písek, skvělé korálové útesy a lodní výlety na Cayo Sabinal, Cayo Saetia a na Cayo Los Cocos, kde další atrakcí je rodeo na nedalekém Rancho King.

Některé pláže (př. Varadero, Santa Maria) mají po vstupu do moře měkké písčité dno, takže při silnějším vlnobití se voda zakalí zvěřeným pískem. Na plážích tohoto typu vždy respektujte výstražné vlajky a informace pobřežní hlídky. Nikde byste se rovněž neměli vzdalovat příliš od břehů, abyste se nedostali do mořského proudu: pokud ležíte na hladině volně a dno pod vámi ubíhá, zachovejte klid a z proudu vyplavte kolmo na jeho směr, nikdy proti němu. Při plavání nebo šnorchlování bez ploutví nad mělkým korálovým dnem rozhodně doporučujeme boty do vody (gumové, nebo tenisky), protože o ostré korály či ježky se můžete snadno poranit. V únoru a březnu se na severu ostrova vzácně objeví medúze příbuzná měchýřovka portugalská, nápadně modro-růžové barvy, o jejíž žhavá vlákna až třicet metrů dlouhá se lze popálit.

Na Kubě nejsou nudistické pláže a opalování „nahore bez“ je možné pouze na plážích u nejluxusnějších hotelů. Lehátka a slunečníky jsou na hotelových plážích zdarma. Celoroční teplota mořské vody u pobřeží je 24 – 26 °C. Naprosto průzračná voda je ideální pro podmořskou fotografii.

Opalování

Na Kubu se létá za sluníčkem. Určitě ho nepodceňujte a vybavte se opalovacími krémy s ochranným faktorem minimálně 20, dle typu vaší pokožky. Naprosto nezbytné jsou kvalitní sluneční brýle s UV filtrem a pokrývka hlavy. Pijte pravidelně, i když nemáte pocit žízně, a zásadně se neopalujte přes poledne. Nejlepší se opálíte při plavání v moři a na lehátku pod slunečníkem.

Zábava, kultura, sport

Celý ostrov nabízí exotické zážitky, zejména pokud se zúčastníte, byť jen jako divák, kterékoli z mnoha místních fiest nebo dokonce pestrobarevného karnevalu s extravagantními kostýmy a temperamentní latinskoamerickou hudbou. „Casas de la Trova“ jsou neformální hudební sály, většinou v bývalých koloniálních palácích, kde je šance slyšet současnou kubánskou hudbu, son, guarachas, boleros, habaneras či guajiras, ale též jazz nebo salsu. Turisty samozřejmě přitahují kabarety, z nichž nejznámější je Tropicana v Havaně, ale podobné podniky jsou i ve Varaderu (Cueva de Pirata), Trinidadu a Santiagu. Oblíbenou hrou Kubánců je domino.

Hotely vyšších cenových kategorií organizují vlastní sportovní programy, večerní animace, show i kabaret, některé mají živou hudbu, diskotéku, dětský klub, pro dospělé hernu a noční kluby. Samozřejmě nabízejí celou škálu aktivit, ale pokud toužíte například po aerobiku, je třeba pozorně studovat katalogový popis hotelů.

Nabízejí se vodní sporty na pláži, windsurfing, plachtění, vodní lyžování, tenis, stolní tenis, posilovna, lázeňské služby (sauna, masáže, vodní masáže, vířivka), půjčovna kol, aerobik, plážový volejbal, lukostřelba, kulečnick, biliár, šipky, střelba, zahradní šachy i jízda na koních. Luxusní hotely mají dětské kluby. Několik hotelů je nedaleko golfových hřišť, pro náročné doporučujeme El Varadero Golf Club a Havana Golf Club. Výbavu na potápění a šnorchlování lze na místě zapůjčit. Atrakcí je i sladkovodní, mořský a podmořský rybolov. Každé středisko má potápěčské centrum, neboť potápění na Kubě je proslulé díky průzračné vodě a korálovým útesům s hejny barevných rybek, murén, papouščíků, kanců a dalších. Specialitou je potápění k lodním vrakům (jichž je odhadem 1400) nebo noční potápění. Můžete také absolvovat mezinárodně uznávané kurzy PADI a CMAS.

Zajímavá místa

Havana (provincie Ciudad de la Habana)

Není na světě místo jako Havana, z dřívějších dob koloniálně majestátní, živočišně pulsuje a nabízí plejádu zajímavostí od pekelných až po ty rajske. Centrum „Staré Havany“ (La Habana Vieja) je chráněné UNESCO. Desítky paláců byly přeměněny na muzea, která společně s kostely, zámky, revolučními pomníky i tržišti nadchnou, ale obytné čtvrti vypadají hůře. Centrem metropole je Plaza de la Catedral, s katedrálou San Christóbal de la Habana a koloniální pevnost Castillo de la Real Fuerza s cimbuřím a příkopem, nejstarší v Americe (1558). Na západní věži je symbol města, bronzová korouhev La Giraldilla (1632). Na náměstí Plaza de Armas stojí Palacio de los Capitanes (Městské muzeum). Třída Calle

Obispo, proslavená pobytom Ernesta Hemingwaye, je plná obchodů, restaurací a kaváren, na bulváru Prado s pěší zónou se odehrávají karnevaly. V budově Kapitolu (Capitolio Nacional), kdysi sídlo Kubánského kongresu, je Kubánská akademie věd a Národní vědecko-technická knihovna. Čínská čtvrť má přátelskou atmosféru a všude jsou stánky rychlého občerstvení. Vedado je rušnou obytnou čtvrtí s Plaza de la Revolución, náměstím Revoluce, které představuje symbolické centrum Castrovy Kuby. Zde se konají slavnostní veřejná shromáždění o státních svátcích a stojí zde pomník José Martího. Protější straně náměstí dominuje budova ministerstva vnitra s muzeem dokumentujícím období studené války mezi Kubou a USA a s kovovou nástěnnou plastikou Che Guevarry. Coppelia je cukrárna z filmu Jahody a čokoláda, dva luxusní hotely jsou Nacional de Cuba a Riviera. Hemingway bydlel a tvořil v hotelu El Mundo. Největším havanským hřbitovem je Cementerio Cristóbal de Colón, významná ukázka pohřební architektury. V reprezentační čtvrti Miramar, za řekou Río Almendares, se nacházejí ambasády a vily prominentů, kde žijí „fulanos“, bohatí Kubánci. V Hemingwayově přístavišti se odehrává po něm pojmenovaný mezinárodní rybářský turnaj. V přímořské vilové čtvrti Miramar-Playa je akvárium s expozicí korálových útesů. Na nábřeží Malecón (Vlnolam), lemovaném šestiproudou silnicí, nalezneme tržiště rukodělných výrobků. Přístavu v předměstské čtvrti Casablanca dominuje z vrcholu hory Cabaña 18 m vysoká mramorová socha Ježíše, replika sochy v Rio de Janeiro, a pevnost Complejo Cabaña, odkud každodenně v 21 hodin zazní výstřel z děla. Rituál připomíná koloniální doby, kdy tak bylo ohlašováno uzavření městských bran a natažení řetězu mezi Castillo Morro a La Punta, bránícího vplutí do přístavu. Doutníkovou manufakturu Partagas, kde se ručně vyrobí 5 milionů pravých „puros“, lze navštívit s průvodcem, s možností nákupů. Nejhezčí pohled na Havanu je z pevnosti „El Morro“ (Castillo de los Tres Santos Reyes Magos del Morro, 16. stol.). Další vyhlídka je z pomníku José Martího, na jehož 109 m vysokou věž vyveze návštěvníky výtah. Národní botanická zahrada (600 ha) představuje původní květenu. K známým zábavním podnikům patří Tropicana, klub, bar a restaurace s kráskami v národních krojích (vstup asi 50 USD/osobu), nebo levnější klub Parisien. V baru La Floridita ve staré Havaně popíjel Ernest Hemingway daiquirí, zatímco v Bodeguita del Medio mojito. Zajímavostmi v okolí jsou Vila Finca la Vigía (dům, kde žil Ernest Hemingway dvacet let, dnes muzeum v San Francisco de Paula, 11 km od Havany), La Terazza (Hemingwayova oblíbená restaurace v Cojimar, 10 km od Havany) a Marína Hemingway v Havaně (Marína Santiago de Cuba na Punta Gorda) nabízející 24 hodinový kompletní servis pro jachty.

Baracoa (provincie Guantánamo)

První osadu na území Nového světa, dnes hlavní město provincie Guantánamo, založili španělští conquistadoři poblíž nejjihnějšího místa Kuby pod horou El Yumpe (Kovadlina). Původní kmeny, až na Yateras, byly vyhubeny: Baracoa vešlo do dějin Kuby největším povstáním původních obyvatel proti španělským dobyvatelům. Náčelník Hatutey raději zemřel v plamenech, než by se nechal zotročit. „La Farola“, přístupová cesta po souši, byla postavena teprve v roce 1965, s úžasnou vyhlídkou ze sedla Altos de Cotilla. V okolí města jsou plantáže kokosových palm, banánovníků a kakaovníků. Krkolonná silnička s výhledy „via escenica“ vede z Baracoa přes hory do Playita de Cajobabo. Zajímavými památkami jsou kostel Nuestra Señora de la Asunción (Nanebevzetí Panny Marie, s dřevěným křížem, který do Nového světa přivezl Kolumbus roku 1492) a systém tří bývalých pevností, kdy ve Fuerte Matachín (19. stol.) je dnes muzeum historie, ve Fuerte de la Punta restaurace a v El Castillo de Seboruco Santa Bárbara hotel. Večer se všude tančí salsa a proslulé kluby Casa de la Trova a El Rancho praskají ve švech. První týden v dubnu se slaví vylodění generála Macea na pláži Duaba (1895), začátek kubánské války za nezávislost.

Zajímavostmi jsou národní park Alejandro de Humboldt (chrání horské ekosystémy) a Zoologico de Piedra (téměř 300 zvířat vytesaných z kamene).

Bayamo (Provincie Granma)

Hlavní město provincie bylo druhou osadou založenou Diego Velazquezem jako San Salvador de Bayamo. V centrálním parku je pomník kreolského osadníka Carlose Manuela de Céspedes, který daroval svobodu svým otrokům, zformoval armádu, obsadil východní konec ostrova a začal roku 1868 válku se Španěly. Stal se tak „otcem národa“. Další pomník má Perucho Figueres, autor kubánské hymny. Po městě jezdí koňské drožky. Historicky důležitý je národní park Desembarco de Granma (UNESCO), s krásnou přírodou včetně pláže Las Coloradas, kde u mysu Cabo Cruz přistál dne 2. prosince 1956 s lodí Granma Fidel Castro.

Camagüey (provincie Camagüey)

Hlavní město provincie a třetí největší město Kuby (300 tis. obyv.), přezdíváné „Ciudad de los Tinajones“ dle typických kulatých hliněných džbánů na vodu, bylo založeno roku 1514 pod jménem Santa Maria del Puerto del Príncipe. Má úzké křivolaké uličky a bílé koloniální budovy. Památky jsou kostely San Juan de los Dios (18. stol.), Santo Cristo del Buen Viaje (Kristus dobré cesty), klášter Convento de Nuestra señora del Carmen a bývalý středověký špitál Ciénaga de Zapata. V okolí jsou dobytčářské ranče a pastviny, a největší mangrovová bažina v Karibiku, s krokodýly, kapustňáky a spoustou ptáků. Po kanálech lze doplnout do „typické“ vesnice Indiánů Tainos na březích Laguny de Tésoro (Zátoka pokladů). Nedalekou zajímavostí je přírodní rezervace Guamá s ostrůvky propojenými dřevěnými lávkami a krokodýlí farma v La Boca. Historicky důležitá je Playa Girón v Zátocě sviní, kde v roce 1961 proběhla neúspěšná invaze kubánských emigrantů podporovaných americkou CIA (Museum Playa Girón).

Cárdenas (provincie Matanzas)

Městečko, ležící 15 km od Varadero, bývalo nejdůležitějším kubánským exportním přístavem cukrové třtiny. Na náměstí stojí socha Kryštofa Kolumba; na hotelu Dominica byla 19. května 1850 poprvé vyvěšena kubánská vlajka.

Cayo Coco a Cayo Guillermo (provincie Ciego de Avila)

Dva vzájemně propojené ostrovy. Coco o rozloze 370 km² má téměř 22 km pláží, výborně chráněných korálovým útesem. Je téměř celý je zarostlý vegetací, skrývajících mnoho lagun, kde hnízdí plameňáci. Guillermo měřící pouhých 13 km² má tři pláže, nejlepší z nich Playa Pilar, a největší písečné duny v Karibiku, vysoké až 15 metrů.

Cayo Paredón Grande (provincie Ciego de Avila)

Je s pevninou spojen silnicí po hrázi, která prochází přes Cayo Coco a Cayo Romano. Má pěkné pláže a maják postavený Čiňany (1859).

Ciego de Avila (provincie Ciego de Avila)

Hlavní město provincie založené 1840 se pyšní katedrálou San Eugenio (patron města) a třídou Avenida Independencia. Do nedalekého Morónu lze dojet koňskou drožkou. Přírodní zajímavostí je Laguna de la Leche, největší přírodní vodní rezervoár na Kubě (66 km², 1000 milionů m³). Technickou památkou je Trocha Júcaro – Morón, doslova „opevněná cesta“, částečně zrekonstruovaná obranná linie dlouhá 50 km, kterou se Španělé pokoušeli zastavit postup kubánské osvobozené armády.

Cienfuegos (provincie Cienfuegos)

Hlavní město provincie, karibský přístav založený Francouzi roku 1819, je přezdíván „Perla jihu“. Historické jádro je národní památkou, s pozdní neoklasicistní architekturou, jediným triumfálním obloukem na ostrově, parkem José Martí, katedrálou Nuestra Señora de la Purísima Concepción (Neposkvrněného početí, 1870) a promenádou Prado s palmovým stromořadím vedoucím k Palacio del Valle (1917, v maurském stylu). Zajímavé je Muzeum námořní plavby, dva hřbitovy a přívozem dostupná třetí největší koloniální pevnost na Kubě, Castillo Nuestra Señora de los Angeles de Jagua, postavená v letech 1732 až 1745 na obranu proti pirátům. Najdeme zde též lázně Ciego Montego.

Přírodními zajímavostmi v okolí jsou jeskyně Cueva de Martín Infierno (národní památka, se

67 m vysokým stalagmitem), vodopády El Nicho a 20 km od města vynikající tropická botanická zahrada Jardín Botánico Soledad (1899, 97 ha), specializovaná na palmy.

Guantánamo (provincie Guantánamo)

Vojenská námořní základna USA (Base Aeronal de los Estados Unidos de America, přezdívaná „Gitmo“) leží v rozlehlé stejnojmenné zátocě, široké 9 km a zasahující 20 km do nitra pevniny. Dotčené území mají Spojené státy od kubánské vlády pronajato, ale nájemné každoročně posílané šekem Kuba od roku 1959 odmítá a šeky nejsou předkládány k proplacení, neboť by to znamenalo legitimizaci americké přítomnosti na Kubě a Kubánci americkou základnu prezentují jako „ilegální“. V okolí převažuje suchá krajina s kaktusy a jedna z nejznámějších písňů světa, Guantanamera, byla pojmenována právě po tomto nejvýchodnějším regionu Kuby. Mirador de Malones je vyhlídka z kubánského území na americkou námořní základnu Guantánamo. Museum Caimanera dokumentuje historii základny.

Holguín (provincie Holguín)

Hlavní město provincie zvané „Město parků“ má neoklasicistní katedrálu San Isidoro a muzeum přírodní historie. Turisty přitahuje „Romería del Mayo“ (májová pouť) a v říjnu festival Fiesta de la Cultura Iberoamericana. Vyhlídku na město nabízí hora Loma de la Cruz, na niž vede 458 schodů.

Dalšími zajímavostmi jsou v Bahía de Bariay památník Kryštofa Kolumba (připomínka jeho přistání), replika původní indiánské vesnice a vojenského tábora conquistadorů, v Banés archeologické muzeum (indiánské kultury v Karibiku) a v Bahía de Naranjo akvárium s delfináriem. Cayo Saetía je ostrůvek v ústí zátoky Nipe.

Isla de La Juventud

„Ostrov mládí“ (5700 km², 705 tis. obyv.), patří do souostroví Archipiélago de los Canarreos, je největším z celkového počtu 4200 a ostrůvků, obklopujících hlavní ostrov Kuby. Leží jižně od západního pobřeží a jako pirátské hnízdo (včetně návštěv Francise Drakea) inspiroval Louise Stevensona k napsání románu „Ostrov pokladů“. Obyvatelé se žijí pěstováním citrusů, rybolovem, těžbou mramoru, výrobou keramiky a turistickým ruchem. Hlavní atrakcí ostrova je nedotčená příroda (s želvami, leguány a pelikány), panenské pláže a korálové útesy podél Pirátského pobřeží. Malby v jeskyni Punta del Este připomínají původní indiánský kmen Siboney. Na ostrově byl vězněn Fidel Castro. V hlavním městě Nueva Gerona (1802) je Muzeum historie, jež dokumentuje počátky bojů za kubánskou nezávislost. Největší letovisko je Marea del Portillo.

Zajímavostmi jsou ostrůvek Cayo Iguana (přezdívaný „Jurský park“), turistické letovisko Cayo Largo de Sur (s pláží dlouhou 24 km), národní památník El Abra (farma, kde žil národní hrdina José Martí, muzeum), mezinárodní potápěčské centrum El Colony (každoroční soutěž podmořské fotografie), přírodní rezervace Los Indios – San Felipe a mořský národní park Punta Francés.

Matanzas (provincie Matanzas)

Hlavní město provincie, nazývané „Kubánské Benátky“, protože přes řeky Yumurí a San Juan vede nespočet mostů. Východně odtud je poloostrov Hicacos s letoviskem Varadero, jižně od města poloostrov Zapata, ráj pro milovníky přírody. Památkami jsou 110 metrů vysoký most Bacunayagua s vyhlídkou na údolí Yumurí, Plaza de la Libertad s vládním palácem (1853), klášter Ermita de Montserrat inspirovaný katalánským jmenovcem a Castillo San Severino (1734), jedna z nejvýznamnějších španělských pevností v Americe. Na předměstí je jeskyně Bellamar, se zkamenělinami a nástěnnými malbami. V místě rozvalin Triumvirato, bývalé třtinové plantáže, se odehrálo největší povstání otroků na Kubě (1843).

Přírodní zajímavosti jsou mořský park Cayo Piedras del Norte (ráj pro potápění a šnorchlování) a přírodní park Varahicacos (zahrnující lesy, pobřeží, jezero Mangón a archeologicky významnou jeskyni Ambrosio).

Piñar del Río (provincie Piñar del Río)

Hlavní město provincie s pěknou neoklasicistní architekturou má přírodovědecké muzeum, tabákovou továrnu a likérku (Guayabita del Piñar). Zajímavostmi v okolí jsou Cueva del Indio (vápencová jeskyně s plavbou po podzemní říčce), Loma del Fuerte („Kovadlina“, vyhlídka z vrcholu neobvykle tvarované hory), María La Gorda (potápěčské centrum specializované na potápění k vrakům), poloostrov Guanahacabibes (biosférická rezervace UNESCO) a botanická orchideová zahrada Soroa.

Poloostrov Zapata (provincie Matanzas)

Nejrozlehlejší a nejméně dotčené mangrovové bažiny v Karibiku, dnes národní park a biosférická rezervace UNESCO. Zajímavosti jsou vesnice Guamá původních Indiánů Taínos, Laguna de Tésoro (Zátoka pokladů), Santo Tomás y la Salina (rezervace zvěře) a Playa Girón v Bahía de los Cochinos (Zátoce sviní).

Puerto Padre (provincie Las Tunas)

Pevnost Loma (19. stol.) je národní památkou.

Remedios (provincie Villa Clara)

Vesnice založená conquistadory 1524, s farním kostelem Iglesia Mayor de San Juan Batista (Jana Křtitele) s těhotnou Pannou Marií a kostelem San Pascual, využívaným jako ubytování a restaurace.

Sancti Spiritus (provincie Sancti Spiritus)

Nejstarší město kubánského vnitrozemí s historickým jádrem a mostem přes řeku Yayabo. Farní kostel Iglesia Mayor de Espiritus Santo (Svatého ducha), postavený 1522 (třípatrová věž 1680), je nejstarší na ostrově. Dále jsou zajímavé park Serafín Sánchez (národní památka), Plaza de la Caridad se stejnojmenným kostelem (1717) a Muzeum koloniálního umění. Technicky pozoruhodná je přehrada Zaza, největší na Kubě, zadržující přes 1000 miliónů m³ vody.

Santa Cruz del Norte (provincie La Habana)

Vyrábí se tu rum značky „Havana club“. V těže provincii jsou pláže Playa Jibacoa (mezi Havanou a Varaderem, ideální pro koupání, vycházky a jízdu na koni) a Playa El Salado (ráj pro potápěče) a četné jeskyně v Escaleras de Jaruco.

Santiago de Cuba (provincie Santiago de Cuba)

Druhé největší kubánské město (420 tis. obyv.) bylo založeno roku 1510 Diego Velazquezem jako hlavní město ostrova. Leží na úpatí horských masivů Sierra del Cristal a Sierra del Maestra s vrcholem Pico Real del Turquino (1974 m n.m.) v národním parku Turquino. Hory zarostlé zbytky horského mlžného pralesa byly úkrytem rebelů Fidela Castra, odkud 26. července 1953 zaútočili na kasárna Moncada Barracks. Proto je Santiago nazýváno „kolébka revoluce“. S převahou mulatů a díky vlivu francouzských osadníků a Hait'ánů, kteří sem přišli v 19. století, je „nejkaribštějším“ městem Kuby. Historické jádro s domy se železnými balkóny a úzkými vnějšími schodišti je chráněno UNESCO (1997). Casa de Diego Velázquez (1516) je nejstarším palácem na Kubě, dnes koloniální muzeum. V muzeu Municipal Bacardí se předvádí proces tradiční výroby třtinového rumu: Emilio Baccardi založil roku 1838 slavnou rumovou značku (Ron Caney rum factory, dnes státní podnik a značka „Caney“). Na hřbitově Santa Ifigenia spočívají významní revolucionáři, v mauzoleu nabalzamovaný José Martí, zakladatel Kuby. Opevněný Castillo de San Pedro de la Roca del Morro (16 – 17. stol., UNESCO), nejzachovalejší španělská pevnost v Karibiku, s příkopem a padacími mosty, dnes mj. muzeum pirátů. Prvním starostou Santiaga byl Hernando Cortez, který později rozvrátil říši Aztéků.

Kulturní památkou a významným poutním místem je Basilika del Cobre (Santuario de la Virgen de la Caridad del Cobre), v lesích 18 km od Santiaga, kam se každoročně koná pouť k soše černé Virgen de la Caridad (Madona dobročinnosti), jež je patronkou Kuby a ochránkyní všech, kdo se plaví po moři. Zázračnou sošku vylovili v 17. století z moře rybáři, kteří

ztroskotali a ona jim pomohla doplavat na břeh. Hemingway jí věnoval zlatou medaili, svoji Nobelovu cenu za literaturu (1954).

Parque Baconao je biosférická rezervace a lokalita UNESCO, mezi Sierra Madre a Karibikem. Historicky významná je pláž Daiquiri, kde roku 1898 přistál během španělsko-americké války Teddy Roosevelt.

Sierra del Rosario (provincie Piñar del Río)

Biosférická rezervace UNESCO. V městečku Las Terrazas stojí za návštěvu historický podnik Cafetal Buena Vista (památko UNESCO), dnes malé muzeum připomínající francouzské pěstitele kávy z počátku 19. století a technologii jejího zpracování.

Trinidad (provincie Sancti Spiritus)

Nejdochovalejší a nejhezčí koloniální město Kuby leží 16 km od karibského pobřeží na úpatí pohoří Sierra del Escambray, v jehož srdci byl vyhlášen národní park Topes de Collantes (800 m n.m.). Nachází se tu nejvyšší kubánský vodopád, El Caburní. Historické jádro Trinidadu (UNESCO) má původní půdorys a domy z 18. století, památky jsou náměstí Plaza Mayor, kostel Santissima Trinidad, palác Cantero (neoklasicistní rezidence s vyhlídkovou věží) a továrnička na doutníky Piro Guinart. Je zde řada muzeí (architektury, archeologie, A. Humboldta a Boje proti banditům – Museo Nacional Lucha Contra Bandidos). Na Plaza de los Artesanos se na tržišti prodávají nejlepší rukodělné výrobky. Místní specialitou je nápoj „canchánchara“ (kančančara), obsahující alkohol, med a citrón.

Přírodní zajímavostí je 16 km vzdálená Playa Ancón, správným jménem Playa María Aguilar na poloostrově Ancón, proslulý široký pás bílého písku s korálovým útesem a ostrůvkem Cayo Blanco.

Údolí cukrových mlýnů (Valle de los Ingenios, provincie Sancti Spiritus)

Místní atrakcí jsou početné bývalé koloniální haciendy a kdysi téměř 50 mlýnů na cukrovou třtinu. Usedlost Manaca Iznaga (1816, UNESCO) se pyšní sedmipatrovou věží (45 m), nabízející úžasnou vyhlídku. Zvon ohlašoval začátek a konec práce otroků na polích.

Údolí Viñales (Vignales, provincie Piñar del Río)

Národní park a lokalita UNESCO, světově významná kulturní krajina, kde se mezi kuželovitými vápencovými věžemi, zvanými mogoty a zarostlými džunglí, pěstuje vynikající tabák. Sušárny tabákových listů, „secadory“, vypadají jako obří stany. V okolí se nacházejí krasové jeskyně a v pohoří Guaniguanico uměle vysázené borové lesy.

Varadero (provincie Matanzas)

Světověznámý kubánský resort leží na úzkém poloostrově s dvacetikilometrovou bílou písečnou pláží, kde je povoleno opalování „nahore bez“. Vlastní letoviště, mostem spojené s pevninou, se táhne v délce 17 km a pyšní se řadou hotelů, barů, restaurací a nákupních center. Při koupání vždy respektujte signalizaci na pláži. Vyvěšená červená vlajka oznamuje zákaz koupání kvůli zesíleným spodním mořským proudům. Turisty přitahuje i 14,5 km² přírodní rezervace, ale v některých obdobích se mohou vyskytnout moskyti. Parque Josone je palmový park v centru města, Cueva de Saturno ideální lokalita pro speleopotápěče začátečníky, na Rancho Cangrejo a Dolphin Marinas si můžete zaplavat s delfíny. Varadero Golf Club nabízí osmnáctijamkové hřiště, jedno z nejlepších v Karibiku.

Villa Clara (provincie Villa Clara)

Hlavní město provincie má přezdívku „Che“, protože se tu odehrála bitva, v níž Ernesto Guevarra zvítězil nad tyranským režimem Fulgencia Batisty. Památky jsou park Leoncillo Vidal a dva pomníky – jednak k založení města v roce 1689 s osmnácti mramorovými sloupy, jednak Guevarrovi. Přírodními zajímavostmi jsou nedaleké lázně Elguea s léčivými prameny, přehrada Hanabanilla (pátá největší na Kubě) a dva ostrovy s pevninou spojenými 48 km dlouhou hrází, Las Brujas a Santa Maria Keys, s nádhernými světležlutými plážemi a křišťálovou vodou.

Různé

Che Guevara (1928 Argentina – 1967 Bolívie). Celým jménem Ernesto Rafael Guevara de la Serna byl argentinský lékař, marxistický revolucionář a vůdce kubánských gueril. Byl členem Castrova „Hnutí 26. července“, které se roku 1959 chopilo na Kubě moci. Přezdívka "El Che" (če) znamená v argentinském slangu „kamarád“ a také neformální oslovení „hej“, „hele“, což často používal. Po roce 1966 šířil revoluci v Zairu a později v Bolívii, kde byl zastřelen. Stal se tak hrdinou socialistických revolučních hnutí třetího světa.

Ernest Hemingway (1899 Illinois – 1961 Idaho). Americký spisovatel z tzv. „Ztracené generace“, nositel Pulitzerovy ceny (1953) a Nobelovy ceny za literaturu (1954). Jako dobrovolník italské armády bojoval v první světové válce, poté psal reportáže ze španělské občanské války. Posledních dvacet let života strávil na Kubě, krátce po odjezdu odtud spáchal v roce 1961 sebevraždu. Vše, co napsal, bylo inspirováno osobními zážitky a jeho hrdinové opakovaně čelí mezním životním situacím. Nejznámější romány jsou Fiesta (1926), Sbohem armádo (1929), Zelené pahorky africké (1935) a Komu zvoní hrana (1940), z novel Smrt odpoledne, Mít a nemít a Stařec a moře (1952). Toto poslední dílo, stejně jako Ostrovy v proudu a většinu románu Komu zvoní hrana, napsal v hotelovém pokoji v Havaně. S jeho jménem jsou navždy spojena místa Finca Vigia, Cojimar, El Floridita, La Bodeguita del Medio a hotel Ambos Mundos.

Fidel Castro (1926 – dosud). Celým jménem Fidel Alejandro Castro Ruz, kubánský diktátor, je nejdéle vládnoucí nekrálovskou hlavou státu současného světa; jeho oficiální titul zní „Vrchní velitel ozbrojených sil, první tajemník strany a předseda státní rady a rady ministrů Kubánské republiky“, ale Kubánci mu říkají „Commandante“ (Velitel). Narodil se jako nemanželské dítě bohatého plantážníka, třetí ze šesti rovněž nemanželských sourozenců. Roku 1959 svrhl Fulgencia Batistu, do roku 1976 byl kubánským premiérem, poté prezidentem. Sliboval demokratické reformy, ale po převratu znárodnil pozemky a průmyslové podniky, původně ovládané Američany. Když navázal úzké vztahy se Sovětským Svazem, prohlásil svou revoluci dodatečně za komunistickou. Zavedl bezplatnou školní docházku a lékařskou péči, ale ztratil sympatie pronásledováním opozice, cenzurou a zákazem emigrace. Po rozpadu SSSR, na němž byla Kuba závislá (dodávky ropy, peněžní dotace), zvládl nastalou hospodářskou krizi tím, že navázal vztahy s levicovými vládami Venezuely a Bolívie. V roce 2006 prodělal několik operací a podle spekulací zahraničních médií je jeho stav vážný; řízení státu dočasně převzal jeho bratr Raúl. Castrova vláda se zapsala do dějin Kuby budováním socialismu, rozvojem zemědělství, cenzurou tisku, integrací do RVHP, porušováním lidských práv, vysokým počtem politických vězňů a chudobou většiny obyvatelstva.

Graham Greene (1904 Anglie – 1991 Švýcarsko). Henry Graham Greene byl významným romanopiscem 20. století, novinářem a agentem britské tajné služby. Vášnivě rád cestoval, zejména do exotických zemí (Vietnam, Kuba, Libérie, Mexiko, Sierra Leone, Saigon, Keňa, Haiti, Panama, Argentina) a zážitky poté zpracovával ve svých dílech, zabývajících se otázkami morálky, etiky, náboženství a svědomí. Napsal 26 románů (nejslavnější z nich „Moc a sláva“), z nichž většina byla zfilmována, 15 povídkových souborů, nespočet divadelních her, filmových scénářů, esejů, a kritik. O pobytu na Kubě napsal roku 1958 román „Náš člověk v Havaně“ (Our Man in Havana), zfilmovaný 1961.

Kryštof Kolumbus (1451 Itálie – 1506 Španělsko). Italský mořeplavec (španělsky Cristóbal Colón), který objevil Nový svět. Poprvé se plavil už ve čtrnácti letech, později jako zkušený mořeplavec a kreslič map dospěl k názoru, že země je kulatá. O možnosti doplout západním směrem přes Atlantik až do Indie se mu podařilo přesvědčit Isabelu Kastilskou a Ferdinanda Aragonského, španělské katolické krále, kteří měli zájem na posílení svého vlivu, šíření křesťanství a získání bohatství z nových území. Se třemi loděmi, Pintou, Niňou a Santa Marií

a 90 muži vyplul 3. srpna 1492, aby po náročné plavbě přistál 12. října u ostrova, který pojmenoval San Salvador (dnes v souostroví Bahamy). Mylně se domníval, že doplul do Indie a místní obyvatelé pojmenoval Indiány. 28. října přistál u pobřeží dnešní Kuby, poté objevil ještě Haiti a další ostrovy. Při druhé výpravě (1493 – 1496) doplul k Portoriku, Malým Antilám a Jamajce, při třetí (1498 – 1500) přistál na pobřeží Trinidadu a v ústí Orinoka, při poslední, čtvrté (1502 – 1504) objevil Honduras, Nicaraguu, Kostariku a Panamu. Z této výpravy se vrátil do Španělska v poutech, křivě obviněn svými nepřáteli, a zemřel v bídě 20.5.1506 ve Valladolidu, aniž se dozvěděl, že objevil nový světadíl. Jeho ostatky, stěhované přes Santo Domingo na Haiti a odtud na Kubu, jsou dnes uloženy v katedrále ve španělské Seville.

Etnické složení. Pestré složení obyvatel Kuby je výsledkem míšení bělošské, indiánské a černošské krve. Oficiálně se uvádí 51 % mulatů, 37 % bělochů, 11 % černochoů a 1 % Číňanů, původní Indiáni byli vyhubeni. Na otázku o původu Kubánců výstižně odpovídá kubánský novelista Alejo Carpentier: „Všichni jsme připluli na člunech“. Na kolonizaci se podíleli především Španělé, kteří z Guinejského zálivu dovezli otroky, poté se tu usadili Francouzi a čínští kuliové, obyvatelé Kanárských ostrovů, Arabové a Židé, později Indiáni z mexického Yucatánu a nakonec Japonci, Američané a Švédové. Na Kubě je univerzální plnoletost už od 16 let, vojenská služba od 17 let, průměrný věk 36 let, šance dožití muže/ženy 75/79 let. Gramotnost činí 99,8 %.

Kubánská hudba, rytmy a tance. Původní kubánská hudba zanikla s příchodem afrických bubnů a španělské kytary, současná kubánská hudba je postavena na rychlých rytmech a exotických hudebních nástrojích. Je to například nigerijský buben batá, ve tvaru přesýpacích hodin, nebo konžský buben conga, kravskou kůží potažený vydlabaný kus kmene. Tres je kubánská kytara, menší než španělská, se třemi páry strun, nebo třemi sadami po třech strunách. Sexteto je kapela skládající se z tres, kontrabasu, kytary, bong a maracas. Clave je dvoutaktový rytmus, jež je základem salsy a dalších afrokubánských, antilských a brazilských hudebních žánrů, od něž je odvozena i rumba a son clave a jejich 6/8 „afro“ variace. Contradanza patří mezi country tance, navazují na něj tance danza, danza habanera a nakonec danzón. Danzón hrají orchestry „charanga“ (čaranga). Z danzónu se vyvinul nový tanec cha-cha-chá (čačača). Guaguanco je odvozen od rumbly, je to rychlý párový tanec symbolizující sexuální dobývání ženy mužem. Guajira je kubánská paralela amerického blues. Nástroje jsou dvě nebo tři kytary, klavír a bicí, texty jsou melancholické, popisující těžký život vesničanů („guajira“ je proto ve slangu označení kubánské vesničanky). Son jako styl hudby vznikl v okolí Santiago de Cuba, používá bicí nástroje a africkými rytmy, spolu s rytmem clave je základem salsy.

Náboženství. Než se k moci dostal Fidel Castro, který mj. zrušil církevní svátky, bylo na Kubě oficiálně 85 % římských katolíků. Dnes jsou tu vedle ateistů také protestanté, Svědci Jehovovi, Židé a santería (Sante Ría, „svaté uctívání“), synkretické afro-kubánské náboženství, pocházející z Nigérie, které na Kubě šířili afričtí otroci. Uctívá více bohů (orishás), z nichž každý má svého paralelního katolického svatého, jehož sochu mají vyznavači santeríe doma. Vyznavači santeríe nosí na krku barevné korálky, každý svatý má jiné barvy. S bohy komunikují kněží (santerové). Podobným polyteistickým kultem je Regla de Palo Monte.

Kubánské doutníky. Kuba je proslulá pěstováním tabáku (*Nicotiana tabacum*). Doutníky „Premium Cigars“ jsou synonymem doutníků prvotřídních, silných, se zemitou kávovou a medovou vůní a jejich největším světovým výrobcem je právě Kuba. Každoročně se na ostrově ručně ubalí cca 500 milionů doutníků, z toho 100 milionů na export. Jsou to „puros“, tedy doutníky balené výhradně z tabáku vypěstovaného na Kubě. Značka Premium obsahuje listy, vypěstované v konkrétních regionech (především Vuelta Abajo a Semi Vuelta): mají tedy garantovaný původ jako vína (denominación de origen). Při výrobě se používá dvakrát

fermentovaný tabák z různých sklizní, přičemž náplň, vázací list a krycí list zrají v různých časových obdobích. Náplň (španělsky „tripa“) tvoří celé, dlouhé listy, které určují chuť, vázací list (capote) drží náplň pohromadě a má vliv rovněž na aroma a na hoření. Krycí list (capa) musí být nejkvalitnější, na první pohled hladký a přitažlivý. Hodně záleží rovněž na zručnosti baličů (torcedores). Kvalitu listů určují konkrétní pěstební podmínky rostlin, tedy půda, vlhkost a teplota, na nichž závisí aroma i vzhled. Doutníky nakupujte v továrních prodejnách, na ulici můžete být snadno podvedeni.

Na Kubě je pěstování tabáku téměř výlučně rodinnou záležitostí. Rozlišuje se pět hlavních pěstebních oblastí: Vuelta Abajo a Semi Vuelta v okolí Piñar del Rio, Partido v okolí Havany, Reme Dios a Vuelta Arriba v provincii Santa Clara a Oriente u Santiago de Cuba. Nejlepší tabák světa pochází údajně z údolí Vuelta Abajo v provincii Pinar del Rio v západní části Kuby. Místní odrůda se nazývá criollo (kreolský) a má tlusté hrubší listy, čím více osluněné, tím aromatičtější. Druhá odrůda, jemný pružný Corojo, se používá jako krycí list, roste zastíněn jutovými plachtami tapados. Kuba produkuje přibližně 27 % světového objemu syrového tabáku.

Zvyklosti a obyčeje

Na Kubě vládne vůči cizincům přátelská atmosféra. Lidé jsou milí a příjemní, nikdy nikam nespěchají, čas nehraje žádnou roli, jsou až laxní. Politické zřízení navíc přispívá k tomu, že jim chybí motivace, aby se snažili něco zlepšit: mají kde bydlet, co jíst, škola a zdravotnictví jsou zdarma, proč by opravovali dům nebo byt? Vše patří státu. Emigrantů je přes 3 milióny, takže mnoho rodin má alespoň jednoho příbuzného, který je ze zahraničí pravidelně finančně podporuje. Perfekcionismus je na Kubě neznámý, jestli je zed' domu křivá, nikoho nevzrušuje.

Stejně jako v jiných zemích v těchto zeměpisných šířkách, polední siesta se protahuje pravidelně na několik hodin, protože se v horku pracuje špatně. Také společenské akce jsou méně formální, ať již v chování, nebo v oblečení.

Spropitné

Spropitné je neodmyslitelnou součástí příjmu řadových Kubánců a dává se prakticky za každou sebemenší službu. Obvyklé spropitné za osobu a celodenní výlet je pro místního průvodce přibližně 2 USD, pro řidiče autokaru 0,50 až 1 USD. Pokojská očekává při vašem odjezdu z hotelu asi 10 USD za pokoj. Zavedenou praxí je „nevracení zálohy“, zejména pokud se jedná o symbolickou částku, např. při půjčování ručníku na pláži apod. Ochota nabídnout spropitné (nebo malou pozornost jako tužku, propisovačku, zapalovač, přívěsek ke klíčům ap.) se odráží v kvalitě obdržených služeb. Spropitné očekávají též číšníci v restauracích (alespoň 1 USD na osobu nebo 10 % z útraty) a taxikáři. Pouličním hudebníkům se dává dolar. Vždy se hodí mít po kapsách drobné centy pro případ, kdy je dolar příliš. Za fotografování místních obyvatel, po jejich svolení, se rovněž platí (nebo nabídněte malý dárek). Vítané je např. mýdlo, zubní pasta, rtěnka a všechny volně prodejné léky.

Jazyky, dohovoření

Úředním jazykem je španělština, ve srovnání s kontinentem závratně rychlá, rytmická a s karibským přízvukem. V hotelích se běžně dorozumíte anglicky, někde též italsky, rusky a německy. Při smlouvání na tržištích se používají kalkulačky a úsměv. Přesto doporučujeme naučit se alespoň několik slov, protože na venkově se anglicky nedomluvíte. V závorce

uvádíme výslovnost. Bienvenido (vítejte), buenos días (dobrý den), buenas tardes (dobré odpoledne, dobrý večer), hola (ola, ahoj při příchodu), hasta luego (asta luego, uvidíme se později), adios (ahoj ve smyslu sbohem), por favor / gracias (prosím / grásias, děkuji), sí / no (ano / ne), dónde (kde), cuándo (kvándo, kdy), cómo (kómo, jak), izquierda (vlevo), derecha (dereča, vpravo), el médico (médiko, lékař), un robo (krádež), bueno / malo (dobře / špatně), buen provecho (buen provečo, dobrou chuť), quanto es? (kvánto es, kolik to stojí?), caro / barato (drahé / levné), grande / pequeño (velký / malý), no entiendo (nerozumím), agua con gas / sin gas (voda perlivá / neperlivá), con hielo / sin hielo (s ledem / bez ledu), cerveza (servera, pivo), cafe solo / cafe con leche (káva černá / leče, s mlékem), pan (chleba), habla inglés (abla inglés, mluvíte anglicky), cámara (kámara, fotoaparát), caja fuerte (kacha fuerte, trezor).

Určitě nic nezkazíte, když si s sebou vezmete česko-španělský a španělsko-český slovníček.

Internetové informační zdroje

Lezecké stránky:

- Nejlepší stránky pro lezení na Kubě - <http://www.cubaclimbing.com>
- Stránky pro cestopisy po Kubě
- <http://www.desperado.cz>
- http://www.truckmagazin.cz/magazin/cestopis_2005_02.pdf
- <http://en.wikipedia.org/wiki/Cuba>

Noviny a časopisy:

- GRANMA – oficiální deník KSK, GRANMA Internacional - www.granma.cubaweb.cu
- www.granma.co.cu, www.granma.cu, www.granmai.co.cu
- Juventud rebelde - www.jrebelde.cubaweb.cu
- Trabajadores - www.trabajadores.cubaweb.cu
- www.bohemia.cubasi.cu
- www.bohemia.cubaweb.cu
- www.opciones.cubaweb.cu
- www.caimanbarbudo.cu
- www.somosjovenes.cu
- www.juventudtecnica.cu
- www.pionero.cu
- www.zunzun.cu
- www.almamater.cu
- www.muieres.cubaweb.cu
- www.economista.cubaweb.cu
- www.tricontinental.cubaweb.cu
- www.cinecubano.cu/revista
- www.temas.cult.cu
- www.cubaliteraria.com
- www.cubasolar.cu/biblioteca/energiaytu.html
- www.giga.islagrande.cu
- www.fenix.islagrande.cu
- www.inder.co.cu/jit/

Rozhlas:

- Rádio Rebelde - www.rrebelde.cu
- Rádio Habana Cuba - www.radiohc.cu
- Rádio Progreso - www.radioprogreso.cu

- Rádio Reloj - www.radioreloj.cu
- Notinet del Cubaweb - www.nnc.cubaweb.cu

Televize:

- Cubavisión (TV Cubana) - www.cubavision.cubaweb.cu, www.media.islagrande.com
- Televisión Serrana - www.tvserrana.islagrande.cu/index.htm

Informační a propagační agentury:

- Prensa Latina - www.prensa-latina.cu , www.plenglish.com
- Agencia de Información Nacional - www.ain.cubaweb.cu, www.ain.cu
- AIN Camagüey- www.adelante.cu/AIN
- Génesis Multimedia - www.prensa-latina.cu/genesis/index.htm